

СВЕТИ СВЕЩЕНОМЪЧЕНИК ВИСАРИОН СМОЛЕНСКИ

† 1670 година
Чества се на 29 юли

Тропар на мъченик

Твоят мъченик, Господи, при своето страдание прие от Тебе, нашия Бог, нетленен венец, защото, имащ Твоята подкрепа, мъчителите повали и съкруши на демоните безсилната дързост: с неговите молитви спаси нашите души.

Дивен е Бог в своите светии.

На днешния ден поменаваме светило на православната Църква - епископ и мъченик, увенчан с пресветли венци в невечерния ден на Божието Царство. Чествуваме свещеномъченик Висарион Смоленски, убит за Христовата вяра след зверски мъчения през XVII век.

Това е времето, за което новонаписаната история твърди, че не е имало робство, а османско присъствие, за да се избегне назоваването на вълните с масова насилствена ислямизация с истинските им имена.

По Божия милост ни е открит мъченическият подвиг на епископ Висарион, благодарение на преписи от единствения исторически документ*, разказващ за скръбните събития от 1669 г., когато ислямистките орди вилнеят из Среднородопската област, изгарят църквата "Св. апостоли Петър и Павел", заедно с митрополията, богословското училище и много книги. Една година покъсно им се удава да заловят епископа и му предлагат да се отрече от Христа и да приеме исляма.

Непоколебим във вярата, след ужасните мъчения** с нажежено желязо и късане на жива плът - със специално направени клещи - както пише в бележника, без да иска милост, с молитва на уста, свещеномъченик Висарион Смоленски е пронизан с нож и замерян с камъни от озверелите мюсюлмани.

Това се случва в Смолен (днешен Смилян), където равният на раннохристиянските мъченици свещеномъченик Висарион е погребан в една градина. Днес там има паметник, а в Смолян е построен величествен храм, който носи неговото име и чества на този ден храмов празник.

Свещеномъченик Висарион Смоленски добре се погрижи за словесните овци, които наставляваше, поучаваше и подкрепяше духом в онова страшно време, за да устоят във вярата и отхвърлят агарянското нечестие.

Днес той предстои пред Божия престол, редом с великомъчениците заради Христа и се моли за грешния човешки род, и за своя род - българския, който днес е тъй отдалечен от вяра, традиции и роден език.

Бог да ни помилва и вразумява по молитвите на великия Божи угодник - велик, но не единствен - подобен на мнозина други, които са предпочели вечния живот пред преходния.

Благодарни сме Богу, че имаме тези десетина реда от историческите бележки, които показват нашите предци достойни за званието "християнин" и още повече за званието Христов.

Господ да ни укрепи с частица от тяхната непоколебима богоозарена вяра. За да не забравяме, че сме от род на мъченици и трябва да милеем за Христа, така както са възлюбili Бога нашите предци по плът.

Амин!

*, „Исторически бележник, в който се записват важните случаи, станали над това и от това население в Кръстогорската област" - летописни бележки за живота на населението в средната част на Родопите, писани от светогорски монаси-таксидиоти през XVII и XVIII век. Най-известен от тях е бил йеромонах Григорий, наричан от местното население поп Григорко или Алигорко.

За съжаление този важен документ за българската история бил изгубен през първата половина на XIX век. Сегашният вариант на „Исторически бележник" представлява извадки от оригиналния текст, направени през средата на XIX в. от първата възрожденска родопска учителка Рада Казалийска (1821-1907), която ги възстановила по памет. За тази учителка се знае, че е родена в с. Райково (дн. квартал на гр. Смолян) и била възпитаничка на килийните училища в девическите манастири в Сопот и Калофер. Учителствала в родното си село от 1942 г., вероятно където е ползвала оригинала на „Исторически бележник". В края на живота си, през 1902 г. се замонашила под името Евдокия и починала в Станимака (дн. Асеновград).

**Ето какво четем в „Исторически бележник" за неговите мъчения:

„Тогава турците го съблякоха и го оставиха съвсем гол и започнаха да го щипят по тялото с нарочно приготвени клещи, като късаха парчета живо месо от тялото му. Епископ Висарион изтърпя тия адски мъки, без да се уплаши и без да иска милост. Кръв ручеше от тялото на тоя мъченик. След това най-немилостиво го биха с железни пръчки по тялото, докато епископът падна в несвяст. След като се свести, турците го мушкаха с ножове и режиха късове от тялото му, туриха на главата му нажежена пиростия (тринога за огнище) и се гавреха с него. Но и това не им стигна. Поругаха го публично и го развеждаха гол из селото за показ. Епископът понесе и тая гавра със смирение. Най-сетне един освирепял турчин излезе от тълпата и с остър нож прободде гърдите на епископ Висарион. Той се повали на земята и започна да се моли. Освирепелите турци помислиха, че той говори нещо обидно за тях, затова злобно се нахвърлиха върху него с камъни - обезобразиха го и тялото му направиха на пита.

Турците заповядаха на телохранителите на епископа да изкопаят гроб в една градина, близо до хорицето (мястото на хорото) в Смолен, и там заровиха трупа на епископ Висарион Смоленски. Така на 29 юли 1670 г. в Смолен умря мъченически епископ Висарион."

Литература:

Ст.н.с. д-р Христо Темелски, Житийни извори, "Житие на свещеномъченик Висарион Смоленски", със съкращения из: „Църковен вестник", бр. 6/2000 г. Източник: <https://bg-patriarshia.bg/svm-visarion> (от 23.07.2022 г.)

2022 г.